

Lik lønn og likelønn

Mange har fått med seg at Akademikerne i fjor kunne markere at det var gått ti år siden organisasjonen ble stiftet. Den interesserte leser vil trolig huske at det interne samarbeidet i Akademikernes fellesorganisasjon – AF – skrantet betydelig utover på 1990-tallet. Etter at Legeforeningen hadde meldt seg ut av AF en tid tidligere, oppsto det på sensommeren 1997 en anledning til å diskutere samarbeid mellom utdanningsgruppene med lengst utdanning. Etter at stiftelsen var et faktum, kom flere foreninger med. Forskerforbundet og Presteforeningen meldte seg på sin side ut noen år senere.

Tannlegeforeningen var en av stiftelsesforeningene. Senere er det rekruttert både styreleder og forhandlingsledere fra vår forening. I tillegg innehar NTF sekretariatsfunksjonen for de frie yrkers utvalg. Slik sett har både privat og offentlig sektor bidratt aktivt i ulike ledd i sammenslutningen, noe som viser at Akademikerne klarer å favne vidt. Det er selvsagt også en utfordring, for jo videre man favner, jo større er risikoen for interne spenninger. Dessuten er det viktig hele tiden å dyrke medlemsforeningenes identitet samtidig som Akademikerne skal ha sin egen politiske plattform å arbeide ut fra.

Arbeidet med lønns- og arbeidsvilkår for offentlig ansatte og sosiale vilkår for selvstendig næringsdrivende har alltid vært av stor betydning for NTFs medlemmer. På flere områder kan vi nå, gledelig nok, fastslå at vi har nådd resultater. Allerede i 2002 fikk vi eget forhandlingskapittel i kommunal sektor, der vi nå kun forhandler lønn lokalt. Dessverre har vi ennå ikke nådd fram med tilsvarende i Oslo kommune og statlig tariffområde, men det er fortsatt lov å håpe. Fra 1. juli 2008 får selvstendig næringsdrivende likeverdige vilkår med ansatte når det gjelder sosiale bestemmelser ved fødsel. Det

har vært en kampsak i mange år, og endelig er vi i ferd med å lykkes på dette feltet. Det skyldes ikke minst Akademikernes nåværende leder, som har hatt dette høyt på sin dagsorden gjennom mange år.

Foran starten på årets lønnsforhandlinger har det vært mer blest omkring Akademikerne enn vi har vært vant til. Særlig interessant har det vært å følge debatten om kvinner som tar arbeid i offentlig sektor er lure eller ikke. Dette er en debatt som også i høyeste grad angår NTFs medlemmer. Det handler om Den offentlige tannhelsetjenestens muligheter til å rekruttere og beholde medarbeidere. Dessuten om Akademikernes framtidige politikk. Og her kjenner vi oss lett igjen. På 1980 og -90 tallet var offentlig sektor best på pensjon og sosiale bestemmelser, og lønnsbetingelsene var OK. Klinikene ble jevnlig rustet opp slik at utstyr og inventar var tidsmessig. Tilbud om kurs og etterutdanning var relativt tilfredsstillende. Mot slutten av 1990-tallet stagnerte den offentlige innsatsen for å utvikle tannhelsetjenesten. Stadige økonomiske innstramminger på grunn av overforbruk i de fylkeskommunalt drevne sykehusene førte til en sulteforing av tannhelsetjenesten som fikk vare i alt for mange år. Det førte med seg at de mest innovative personene begynte for seg selv. De bygde opp moderne enheter og har senere utviklet praksisene til moderne bedrifter.

I fjor kom ordningen med obligatorisk tjenestepensjon. Nå kommer likeverdige rettigheter ved svangerskap og fødsel. Det er blitt mye mer attraktivt for kvinner å arbeide som selvstendig næringsdrivende og i privat sektor de senere år. Offentlig sektor gjør på sin side ikke nok for å rekruttere og beholde kvalifisert personell. Når vi samtidig vet at det er stor overvekt av kvinner på avgangskullene fra tannlegeutdanningene, overrasker det ikke

å se at kvinnene nå satser på selvstendig næringsdrift. «Våre» jenter har skjønt det! Det er blant annet dette som er poenget til Akademikernes leder.

Det er derfor skuffende når Fornyings- og administrasjonsministeren, bevisst eller ubevisst, forkludrer debatten til bare å gjelde likelønn, altså lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i de ulike sektorene. Hun burde i stedet ta opp hansken og innse at noe må gjøres for at offentlig sektor igjen skal komme på offensiven med å rekruttere og beholde medarbeidere – og i særdeleshet kvinner. Det er i denne sammenhengen at jeg har etterlyst en større offensiv i fylkeskommunene. Blant gjengangerne i presseklippene på NTFs nettsted er historien om lokalpolitikere som krever at sentrale myndigheter skal sørge for tannleger ut til deres distrikt. Selv gjør de fint lite. Jeg etterspør et politisk engasjement som kan støtte opp om nødvendige rekrutterings- og stabiliseringstiltak, og som kan få flere til å etablere egen virksomhet i distriktene.

Snart får vi en ny tannhelsetjenestelov som vil gi flere rett til offentlig finansiert tannpleie. For å kunne make de nye oppgavene er det behov for et løft både organisatorisk og økonomisk. Det trengs flere hender for å utføre flere oppgaver, og de skal fordeles jevnt utover i landet. I fjorårets Stortingsmelding nr. 35 om framtidens tannhelsetjenester tas det til orde for flere virkemidler. Men det er ute lokalt at tiltakene skal følges opp, og til det trengs politisk engasjement og initiativ. Vi venter spent på fortsettelsen.

Grunnlovskomiteen